

INGEZONDEN.

BOTSING VAN PLICHTEN.

Aan dr. L. VAN ROMUNDE.

Waarde Collega,

Vergun mij hier ter plaatse een vraag tot U te richten naar aanleiding van wat gij hebt geschreven in het *R. K. Artsenblad* van Januari. De aangelegenheid gaat n.l. een veel wijderen kring van artsen aan, dan door genoemd blad worden bereikt.

In het nummer van 19 Januari 1928 van dit *Tijdschrift* heb ik, daartoe in staat gesteld door prof. VAN DE LOO, opgesomd, wat de arts heeft te doen en te laten ten opzichte van zijn R. K. patiënten, ten einde deze niet in botsing te doen komen met hun geloofsplichten. Daaronder werd genoemd:

„De geneesheer zij daarom ook *uiterst voorzichtig* met waarschuwingen tegen een nieuwe praegnatie, wyl hij daardoor de echtelieden zoo licht in de verleiding brengt, *den coitus zóó te stellen, dat zij bevruchting moedwillig verhinderen en dien-tengevolge hevige zielsconflicten veroorzaakt*”.

In uw opstel over de brochure van SMULDERS betreffende het beperken van het huwelijksverkeer tot de dagen, waarop bevruchting, naar men meent, slechts zelden kan plaats hebben, komt gij nu op tegen het volgen van deze „methode” als er geen ernstige redenen voor bestaan. Het gebruiken van een *middel* (de bijwoning) met *uitsluiting* van het *doel* (de voortplanting) acht gij laakbaar en beschouwt gij als zonde. Tot zoover valt niets op te merken. Maar nu zegt gij verder: „*geoorloofd zou het slechts kunnen zijn in die gevallen, waartij het malum door een bonum werd gecompenseerd*”, en dan noemt gij als voorbeeld het geval, dat de man wel en de vrouw geen kinderen meer wenscht — en dan door een fecundatie tweedracht in huis zou komen.

Hier is niet eens sprake van wat wij een geneeskundige indicatie noemen, en reeds acht gij het bonum (de vrede in huis) van grooter waarde dan het malum. Hoe veel te meer zou dan het behoud van de gezondheid der huismoeder als een bonum moeten worden beschouwd, dat het malum in beteekenis overtreft. Ik denk hierbij natuurlijk uitsluitend aan ernstige geneeskundige indicaties, en niet aan welwillendheidsadviezen. Maar bestaat zulk een ernstige indicatie, dan vereischt de bevordering van het bonum een „malum” van zekerder werking dan het gebruik maken van wat ik reeds een halve eeuw geleden op college „de philosophische dagen” heb hooren noemen (de professor achtte het zeer onphilosophisch, op die dagen te rekenen). En zoo bestaat voor U — en ik denk voor iedereen — op dit gebied een botsing tusschen plichten, en van de omstandigheden zal het afhangen, welke plicht den voorrang moet hebben.

Maar de niet-katholieke arts, hetzij hij (of zijn patiënte) *al of niet* gebonden is door een „moraalclausule”, zal, kennende de zeer stellige voorschriften, die ik aan prof. VAN DE LOO's inlichtingen heb ontleend, zich van raadgevingen als door U besproken *te allen tijde* tegenover R.K. patiënten onthouden. Want „hevige zielsconflicten” vormen een contra-indicatie, waartegen de indicaties tot zulke raadgevingen het wel meestal moeten afleggen.

Is deze opvatting van den niet-katholieken arts nu te streng? Onjuist toch zou het zijn, dat hij zich een strengere opvatting ging opleggen ten opzichte van zijn R.K. patiënten dan zijn katholieke vakgenoot, die immers beter op de hoogte is. Gaarne ontving ik eenig licht op dit duistere punt. Wilt ge het verschaffen — bij voorbaat mijn dank!

H. PINKHOF.

HET JAVA ONDERZOEK.

Prof. KLEIWEG DE ZWAAN is zoo vriendelijk geweest, het laatste verslag van het anthropologisch onderzoek van Java, uitgegeven onder den titel „*Somatical Investigation of the Javanese 1929*”, in dit *Tijdschrift* aan te kondigen 1).

1) *Ned. Tijdschr. Gen.* 1930 No. 40 Vriendelijk dank aan de Uitgevers voor de toezending

Het bestaat in hoofdzaak uit — in overeenstemming met het secretariaat — vluchtig gestelde, vaak in een dessawoning of pasangrahan neergeschreven overzichten ten behoeve van de niet deskundige leden van het Indisch Comité, die veel belangstelling gevoelden voor het onderzoek. Daar het hier een Nederlandsche aangelegenheid betreft zijn de verslagen zelve, niettegenstaande den Engelschen titel van het verslag niet vertaald.

Nederland heeft de taak op zich genomen, Noesantara 1) niet alleen op oeconomisch, maar ook op wetenschappelijk gebied voor de wereld te ontsluiten.

Het laatste gedeelte dier taak raakt Nederlands eer veel meer dan het eerste waarbij in hoofdzaak egoïstische motieven den doorslag geven. Velen zijn van meening, dat Nederland dit niet steeds voldoende heeft ingezien en daardoor dit vaak ondankbare werk — men sla de jongste publicatie van de Ico-commissie o. m. op — maar al te veel aan het buitenland (en buitenlanders) heeft overgelaten.

Voor al wat Java betreft is nog heel wat achterstand in te halen. Het verslag vestigt aanstonds de aandacht op de groote, onbekende — ook op Java zelve, blijkens het opzien, gebaard in den Volksraad — vaak geheel onbewoonde plekken van het eiland. Wanneer het verslag geen ander nut heeft gehad, dan dat de aandacht op de terra incognita 2) is gevestigd, is de uitgave reeds gerechtvaardigd.

Deze achterstand is niet zoozeer het gevolg van gebrek aan belangstelling bij ons tropische Nederlanders voor geestelijke waarden, zooals zij in het buitenland maar al te vaak wordt voorgesteld, maar meer van ambtelijke verhoudingen. In de kleine bureaucratistische kringetjes heeft men een grooten afkeer van alle breken met de ambtelijke sleur. Ook van een geleerde wordt in de eerste plaats geëischt, dat hij ambtenaar is. Tal van conflicten zijn daar reeds het gevolg van geweest. Dat de wetenschap in zulk een sfeer niet al te best gedijt, behoeft niet te verwonderen. De productiviteit der ambtelijk-wetenschappelijke instituten in Noesantara lijdt er onder, meer misschien dan onder de vaak veronderstelde ongunstige werking van het klimaat, dat zelden een ernstigen hinderpaal vormt. Dat ook daarom bij geleerden het verlangen wordt wakker geroepen naar een eigen hokje, waar zij zichzelf kunnen wezen, is niet te verwonderen.

De „koloniseerende potentie” van den geleerde is veelal grooter dan die van den ambtenaar. In het bijzonder waar de anthropologische kennis van het eiland Java zoo achterlijk is en zelfs achter staat bij die der buiteneilanden van Noesantara, ook wanneer wij kijken naar de Filippijnen, waar door Amerikanen goed werk wordt verricht. Men bedenke verder, dat een anthropoloog in Europa onder veel aangename omstandigheden evenzeer vruchtbaren arbeid kan verrichten, terwijl vooral het onderzoek van Java — waarvoor veel minder belangstelling bestaat dan voor de buiteneilanden — een zeer omvangrijke en toch zeer ondankbare taak beteekent. Niemand stelde zich er dan ook tot nog toe voor beschikbaar; de heer P. H. ROEST, die er in 1928 mee begonnen is, vertrok wegens de onvoldoende beschikbare fondsen reeds spoedig naar Amerika.

Wanneer dus een Nederlander de risico en gevaren van het leven in de meest geïsoleerde gedeelten van het binnenland op zich wil nemen, dan mag terecht worden verwacht, dat dit van regeeringswege wordt gewaardeerd en met volledige medewerking wordt beantwoord. Te meer daar het onderzoek van Java, niettegenstaande groote moeilijkheden en geringe beschikbare middelen, zeer naar wensch verliep, terwijl ook de wijze, waarop het geschiedde, in binnen- en buitenland algemeen instemming ondervond. Tal van bekende anthropologen moedigden het aan, o. m. FR. SARASIN, prof. EUG. FISCHER, prof. O. SCHLAGINTHAUFFEN, dr. K.

1) De Inlandsche naam van den Archipel. Het beteekent „een eilandengroep tusschen twee continenten”.

2) In het vorige verslag werd een bezoek gebracht aan de leegten ten Zuiden van de Hoogvlakte van Pergalergan en van den Patocha. Ook in Djampang koelon en Zuid-Bantam kan men afstanden afdagen van veertig KM., zonder een kampoeng aan te treffen. In den Oosthoek is een plek ter grootte van een belangrijk deel der provincie Utrecht, waar geen mensch woont. Hydrologische redenen spelen hier stellig geen rol, zooals een der Nederlandsche bladen meende.

SALLER, prof. J. SELIGMAN, E. VON EICHSTEDT, prof. E. PITTARD, dr. H. J. BYLMER en prof. H. LUNDBORG. Niettegenstaande den korten tijd, terwijl de anthropoloog sinds een jaar grootendeels tot werkeloosheid is gedoemd, kan thans reeds met zekerheid worden voorspeld, dat de waarnemingen nieuw licht zullen werpen op de samenstelling van Noesantara's belangrijkste eiland.

Daarom moet het ten zeerste veroordeeld worden, dat grootendeels om persoonlijke redenen, en wel in hoofdzaak om de oprichting van het Anthropologisch laboratorium, zonder hetwelk de uitwerking der gegevens een onmogelijkheid is, pogingen zijn — en nog steeds worden — gedaan om het onderzoek te doen mislukken Nederlands taak als wetenschappelijk pionier in deze gewesten wordt daardoor ongetwijfeld geschaad.

Aan den anderen kant mocht niet vergeten worden, dat deze openbaarmaking groote gevaren met zich bracht. Er diende dan ook ernstig over te worden gedacht, of zwiigen niet de voorkeur verdiende boven het brengen van de noodlottige gebeurtenissen onder de aandacht der Nederlandsche wetenschap. De overtuiging, dat het achter houden van een verkeerde daad eveneens misdadig is en geheel in strijd met het karakter der wetenschap, die immers de waarheid zoekt, heeft ten slotte den doorslag gegeven.

In „*The Passing of the Ivisians*” heb ik reeds een pleidooi voor openbaarheid gehouden. „*As we Dutchmen keep science at such a high level we also favour the greatest possible publicity in our work*”. Het is laf, dezen raad aan anderen te geven en hem zelf, zoodra de gelegenheid zich voor doet, niet in practijk te brengen. Alle voorzorgen tot objectiviteit en onpersoonlijkheid zijn dan ook in acht genomen; de droeve feiten zijn zooveel mogelijk verzacht en enkel de rapporten zoo volledig gegeven, omdat daaruit blijkt, dat de mislukking reeds maanden te voren was voorbereid. De verantwoordelijkheid daarvan wilde ik niet op mij nemen, al heb ik tot het laatst toe mijn uiterste best gedaan, de breuk te voorkomen en zelfs na dien de grootst mogelijke inschikkelijkheid betoond.

Ik kon evenwel aan den eisch, het laboratorium op te heffen, niet voldoen, ook al weet ik, dat de tegenstanders machtig genoeg zijn het in den grond te boren. Boven overgave geef ik er, als ronde Zeeuw, de voorkeur aan, met mijn schip naar den kelder te gaan.

Wanneer de bewerking en voortzetting van het onderzoek daaronder ook zullen lijden, zoo bedenke men, dat persoonlijk belang en het oogenblikkelijk voordeel van zekeren tak van wetenschap moeten worden opgeofferd aan het algemeen belang. Dezerzijds zal alles worden gedaan om de reeds verzamelde rijke gegevens voor de wetenschap beschikbaar te stellen, welke moeilijkheden daartoe ook nog moeten worden overwonnen.

Dr. NYËSSEN.

TWEE BESLISSINGEN VAN MEDISCHE TUCHTCOLLEGES.

In No. 5 van dit *Tijdschrift* dd. 31 Januari 1931 worden door mr. C^A. M. SCHENCK medegedeeld twee beslissingen van medische tuchtcolleges, beide betreffende handelingen, die vóór 1 Juli 1930 plaats vonden, dus vóór den dag, waarop de wet van 2 Juli 1928, *Stbl.* 222 in werking is getreden.

Begrijpelijk is het, dat in beide gevallen de klagers niet-ontvankelijk werden verklaard in hun klacht.

Wat betreft de uitspraak, vermeld in het eerste geval, dat — in beroep — door het Centraal medisch tuchtcollege werd behandeld, doen zich bij mij eenige vragen voor, die ik van voldoende belang acht hier naar voren te brengen.

In de eerste plaats doet het mij — niet-jurist — vreemd aan, dat het Centraal Collège zich niet heeft beperkt tot de niet-ontvankelijkverklaring, steunende op den bovenvermelden aannemelijken grond. Was daarmee de zaak niet zonder meer van de baan?

Het Centraal College heeft echter ook nog daarnevens overwogen, dat de betrokken (aangeklaagde) geneeskundige, in verband met art. 143 der Hooger-onderwijswet (wet van 11 Juni 1921, *Stbl.* 782) geacht moet worden de geneeskunde uit te oefenen en dus is een geneeskundige in den zin van art. 1 der wet van 2 Juli 1928, *Stbl.* 222.